

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

542

Vragen van de leden **Sjoerdsma, Hammelburg** (beiden D66), **Piri** (PvdA), **Van der Lee** (GroenLinks) en **Dassen** (Volt) aan de Minister-President en de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie over *het bericht «De Russische oorlog tegen Oekraïne is een praktijkexamen voor Europa – en de tijd begint te dringen»* (ingezonden 6 oktober 2023).

Antwoord van Minister **Bruins Slot** (Buitenlandse Zaken) en van Minister **Ollongren** (Defensie), mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (ontvangen 5 december 2023).

Vraag 1 t/m 5

Heeft u kennisgenomen van het artikel «De Russische oorlog tegen Oekraïne is een praktijkexamen voor Europa – en de tijd begint te dringen»?¹

Heeft u kennisgenomen van het artikel «US aid to Ukraine may hinge partly on who takes over as House speaker»?²

Heeft u kennisgenomen van het feit dat een significant en groeiend aantal Republikeinse vertegenwoordigers in het Huis van Afgevaardigden tegen militaire steun aan Oekraïne hebben gestemd?³

Heeft u kennisgenomen van het afzetten van de Republikeinse speaker McCarthy en dat mogelijke opvolgers zich hebben uitgesproken tegen Amerikaanse militaire steun aan Oekraïne?⁴

Heeft u kennisgenomen van het feit dat de kansrijkste Republikeinse presidentskandidaat Donald Trump heeft gezegd dat het tegengaan van de

¹ De Volkskrant, 2 oktober 2023, «De Russische oorlog tegen Oekraïne is een praktijkexamen voor Europa – en de tijd begint te dringen» (De Russische oorlog tegen Oekraïne is een praktijkexamen voor Europa – en de tijd begint te dringen (volkskrant.nl)).

² Reuters, 4 oktober 2023, «US aid to Ukraine may hinge partly on who takes over as House speaker» (<https://www.reuters.com/world/us-aid-ukraine-may-hinge-partly-who-takes-over-house-speaker-2023-10-04/>).

³ NBC News, 29 september 2023, «House Republican opposition to Ukraine aid grows, threatening funds as war rages» (<https://www.nbcnews.com/politics/congress/house-republican-opposition-ukraine-aid-grows-threatening-funds-war-ra-rcna117406>).

⁴ Reuters, 4 oktober 2023, «US aid to Ukraine may hinge partly on who takes over as House speaker» (<https://www.reuters.com/world/us-aid-ukraine-may-hinge-partly-who-takes-over-house-speaker-2023-10-04/>).

Russische invasie van Oekraïne geen vitaal Amerikaanse nationaal strategisch belang is?⁵

Antwoord 1 t/m 5

Ja.

Vraag 6 t/m 8

Ziet u het risico dat Amerikaanse militaire steun aan Oekraïne als het gevolg van de huidige ontwikkelingen in het Amerikaanse Congres significant vertraagd zou kunnen worden, of zelfs deels of geheel zou kunnen wegval-
len?

Ziet u het risico dat in 2024 een Amerikaanse president wordt verkozen die de Amerikaanse militaire steun aan Oekraïne zal verminderen of stoppen? Zijn de Europese lidstaten in staat om het vertragen, deels stoppen of volledig stoppen van Amerikaanse militaire steun aan Oekraïne op korte termijn op te vangen? Zo nee, welke maatregelen gaat u nemen samen met bondgenoten om dat wel mogelijk te maken?

Antwoord 6 t/m 8

Sinds de Russische invasie in Oekraïne hebben de Verenigde Staten een belangrijke rol gespeeld in het leveren van militaire steun aan Oekraïne. Deze steun en die van andere internationale partners is cruciaal voor de Oekraïense verdediging. De voortzetting daarvan blijft van het grootst mogelijke belang.

De Verenigde Staten en andere internationale partners blijven zich volledig inzetten voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne. Dit bleek andermaal tijdens de bijeenkomst van de NAVO Ministers van Defensie op 11 en 12 oktober jl. en tijdens de bijeenkomst van de *Ukraine Defence Contact Group* (UDCG) op 11 oktober jl.

De uitslag van de Amerikaanse presidentsverkiezingen in 2024 kan een effect hebben op de mate van steun aan Oekraïne. Er is momenteel brede steun in het Amerikaanse Congres voor steun aan Oekraïne, van zowel de Democraten als de Republikeinen. Hoewel het afzetten van de voorzitter van het Huis tot enige vertraging in het beschikbaar kunnen maken van steun heeft geleid, is er inmiddels een nieuwe voorzitter benoemd. Hierdoor kan het congres weer wetgeving en budgetten kan behandelen.

Uiteraard is het tegelijkertijd van groot belang dat Europa de verantwoordelijkheid neemt voor de veiligheid op het eigen continent. Europese lidstaten, inclusief Nederland, hebben substantieel bijgedragen aan de steun aan Oekraïne. Net als uw Kamer onderkent het kabinet de noodzaak om de steun ook op de lange termijn onverminderd voort te zetten, zoals door de Minister-President benoemd is in de Algemene Politieke Beschouwingen. In EU-verband wordt de militaire steun door lidstaten medegefinancierd met de inzet van de Europese Vredesfaciliteit. Daarnaast wordt met het nieuwe EU-instrument ASAP (*Act in Support of Ammunition Production*) EU-budget beschikbaar gesteld om de Europese defensie industrie te ondersteunen bij het opschalen van de productiecapaciteit. Dat is nodig om zowel de steun aan Oekraïne voort te zetten als om de eigen voorraden van lidstaten aan te vullen.

Vraag 9

Bent u bereid schriftelijk met Oekraïne vast te leggen dat de Nederlandse (militaire) steun voor de komende jaren gegarandeerd is op minimaal het niveau van 2023?⁶ Wanneer gaat u het voor 2024 gereserveerde bedrag voor de steun aan Oekraïne formeel communiceren zoals u ook in 2023 deed?

⁵ AP News, 6 juli 2023, «Pence says Trump and DeSantis do not understand broader importance of US military aid to Ukraine» (<https://apnews.com/article/pence-ukraine-china-desantis-trump-republican-4e50cd874de751661f18cbfba183f181>).

⁶ Rijksoverheid.nl, 23 december 2022, «Nederland reserveert 2,5 miljard euro voor steun aan Oekraïne in 2023» (<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/12/23/nederland-steun-aan-oukraine-2023-nieuws>).

Antwoord 9

Het kabinet blijft Oekraïne steunen zolang als dat nodig is. Dat is in het belang van onze eigen veiligheid en die van Oekraïne. Nederland heeft zich gecommitteerd aan steun op de lange termijn met de ondertekening van de G7-verklaring over veiligheidsarrangementen.⁷ Het is een belangrijk signaal aan Kyiv, maar ook aan Moskou, dat we die steun ook op de lange termijn volhouden. Over de invulling ervan wordt met Oekraïne en internationale partners gesproken.

De diverse departementale begrotingen, zoals aan uw Kamer aangeboden op Prinsjesdag, bevatten de voor nu gereserveerde bedragen voor steun aan Oekraïne in 2024. Indien hier additionele middelen voor gereserveerd worden, wordt uw Kamer hiervan op de hoogte gesteld. In het najaar vindt binnen het kabinet, conform de afspraken die zijn gemaakt bij de Voorjaarsnota 2023, besluitvorming plaats over de inhoud van militaire en non-militaire steun. Hierover zal uw Kamer eveneens worden geïnformeerd.

Vraag 10

Bent u gezien hierboven beschreven risico's bereid Nederlandse militaire steun aan Oekraïne voor de komende jaren verder op te schroeven? Zo nee, waarom niet? Zo ja, aan welke steun denkt u?

Antwoord 10

Het is in het belang van Nederland om de steun aan Oekraïne voort te zetten, in samenspraak met bondgenoten en partners. De behoefte van Oekraïne is daarbij altijd leidend. Ten eerste moet worden gedacht aan steun die voor de voortzetting van het lopende gevecht noodzakelijk is en blijft, zoals munitie, uitrusting en reserveonderdelen. Ten tweede is het van belang om in te zetten op de modernisering van de Oekraïense strijdkrachten met als doel het creëren van een toekomstbestendige Oekraïense krijgsmacht die interoperabel is met de NAVO en zelfstandig in staat is tot afschrikking en verdediging tegen toekomstige dreigingen. Hiervoor worden binnen de *Ukraine Defence Contact Group capability coalitions* georganiseerd. Nederland heeft de intentie om samen met de Verenigde Staten en Denemarken deel te nemen aan de coalitie die zich richt op het moderniseren van de Oekraïense luchtmacht.

Vraag 11 en 12

Bent u bereid om de daarvoor aangewezen Nederlandse F-16s over te dragen aan Oekraïne zodra de eerste Oekraïense piloot de daarvoor bedoelde training heeft afgerond?

Bent u bereid alle voor F-16s bedoelde munitie (intern boordwapen, bommen, raketten) die momenteel in Nederlandse handen is over te dragen aan Oekraïne zodra de eerste Oekraïense piloot de daarvoor bedoelde training heeft afgerond? Bent u bereid zorg te dragen dat politieke goedkeuring en logistieke voorbereiding daarvoor tijdig is afgerond zodat er geen extra tijdverlies ontstaat?

Antwoord 11 en 12

De levering van zowel de Nederlandse F-16's als de daarvoor bedoelde munitie aan Oekraïne is van meer factoren en voorwaarden afhankelijk dan enkel de training van de eerste Oekraïense piloten. Zoals gecommuniceerd aan uw Kamer is het eveneens van belang dat ondersteunend personeel is opgeleid en dat de benodigde infrastructuur gereed is. Daarnaast is internationale afstemming nodig en is formele toestemming van de Verenigde Staten vereist via een wapenexportvergunning.

Ook worden de gebruikelijke afspraken met Oekraïne over inzet van het materieel gemaakt. De precieze aantallen, configuratie en het mee te leveren materiaal zijn nog niet vastgesteld.

Tot slot wordt een toetsing aan de EU wapenexportcriteria verricht door de Minister van Buitenlandse Zaken waarna door de Minister voor Buitenlandse

⁷ G7 Joint declaration of support for Ukraine – Consilium (Europa.eu): <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/07/12/g7-joint-declaration-of-support-for-ukraine/>

Handel en Ontwikkelingssamenwerking al dan niet een exportvergunning wordt afgegeven.⁸

Het kabinet zet zich in voor een snelle en zorgvuldige voorbereiding en zal er binnen de eigen mogelijkheden voor zorgen dat er geen onnodig tijdverlies ontstaat.

Vraag 13

Hoe gaat het kabinet zich inspannen, samen met Europese bondgenoten, om noodscenario's voor te bereiden voor de algehele veiligheid van het Europese continent, als een nieuwe Amerikaanse regering niet meer bereid zou zijn om de veiligheid op het Europese continent te waarborgen?

Antwoord 13

De trans-Atlantische relatie en de NAVO vormen nog altijd de hoeksteen van onze collectieve verdediging. Dat neemt niet weg dat Europa meer verantwoordelijkheid moet nemen voor de eigen veiligheid en de behartiging van de Europese veiligheidsbelangen. De belangrijkste ontwikkeling is dat vrijwel alle Europese landen substantieel meer in hun defensie investeren. Dat draagt bij aan een sterkere Europese slagkracht en daarmee aan een sterkere NAVO en EU. Dat geldt ook voor Nederland. Dit kabinet heeft de Defensiebegroting met structureel EUR 5 mld geïntensiveerd, een stijging van 40 procent.

Verder steunt het kabinet EU-initiatieven die het EU defensiebeleid en de Europese defensie-industrie versterken. Hierbij gaat het om hulp bij de uitvoering van het EU Strategisch Kompas, een grotere bijdrage van Nederland aan militaire EU missies, steun voor de inzet van de Europese Vredesfaciliteit voor militaire steun aan Oekraïne, en steun voor de nieuwe EU-instrumenten zoals de European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act (EDIRPA) en de Act in Support of Ammunition Production (ASAP). Het kabinet wil ook middels verdere convergentie van het wapenexportbeleid de samenwerking binnen de Europese defensie-industrie versterken. Het kabinet wil daarom onder andere toetreden tot het Verdrag inzake exportcontrole in het defensiedomein (Kamerstuk 22 054, nr. 395).

⁸ Voor volledige toelichting van proces en voorwaarden zie Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 14